

RAPPORT

Översyn av struktur för samverkan mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola

2025-01-13

Elin Ring, Förbundsstrateg Kommunförbundet Jämtland Härjedalen
Elsy Bäckström, Utvecklingsstrateg Region Jämtland Härjedalen
Jessica Isaksson, Projektledare Region Jämtland Härjedalen

Innehåll

1.	SAMMANFATTNING	3
2.	INLEDNING	4
2.1	Bakgrund och uppdrag.....	4
2.2	Mål och syfte.....	4
2.3	Angränsande områden	4
2.4	Genomförande av översynen.....	5
3.	FAKTA OM SAMVERKAN.....	6
3.1	Förutsättningar	6
3.2	Samverkan i praktiken.....	6
4.	SPANING I TID OCH RUM	8
4.1	Välfärdens utmaningar, pågående och kommande omställningar	8
4.2	Samverkansstrukturer i andra län	10
5.	SAMVERKANSSTRUKTUR I JÄMTLANDS LÄN	11
5.1	Historik.....	11
5.2	Aktuellt	11
5.3	Framtid	19
6.	FÖRSLAG PÅ NY SAMVERKANSSTRUKTUR.....	20
6.1	Alternativa förslag på ny samverkansstruktur	20
6.2	Utredningens rekommendation.....	20
6.3	Fördjupad beskrivning av föreslagen ny samverkansstruktur.....	21
7.	FÖRSLAG PÅ NÄSTA STEG.....	26
	Bilaga 1: Aktuella överenskommelser, avtal etc.	27
	Bilaga 2: Samverkan i praktiken, utkast	30

1. SAMMANFATTNING

Situation

Rapporten omfattar samverkan på politisk och tjänstepersonsnivå rörande hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola. Den beskriver fakta, historik samt omvärldsbevakning kring hur samverkan kan organiseras. Identifierade behov av förändringar i länets samverkan beskrivs utifrån inkomna enkätsvar samt intervjuer. Rapporten listar slutligen tre alternativ för framtida samverkansstruktur.

Bakgrund

Regionens samverkansråd har uppdragit att se över länets samverkansstruktur. Syftet är att beskriva hur strukturen bäst kan bidra till att lösa nuvarande och kommande utmaningar. Översynen ska även beakta effektiviseringar kring samverkan.

Aktuellt

Forskning om samverkan lyfter behov av en struktur som ramar in arbetet med tydlighet, kontinuitet och gemensamma mål. Strukturen behöver kompletteras med en kultur av att samverkan är viktigt och ett ledarskap som visar engagemang, tillit och kommunikativa relationer. *Omvärldsbevakningen* visar att flera län övergått till samlade forum för såväl hälso- och sjukvård, socialtjänst som skola, i alla åldrar. Särskilt beskrivs samverkansstrukturen i Västernorrlands län. En utskickad lokal *enkät* visade stora förväntningar på samverkan – vissa önskar mer diskussion, andra fler beslut. Vissa föreslår mindre grupper för djupare dialog, andra ser behov av bredare representation.

Utifrån analys av inhämtat material togs tre alternativ för framtida samverkansstruktur fram:

- **Alternativ 1** beskriver ett politiskt forum för såväl hälso- och sjukvård, socialtjänst som skola, i alla åldrar. Till detta hör ett ledningsforum på tjänstepersonsnivå, AU/beredningsgrupper, samt operativa lokala grupper. Att samla alla aktörer möter det flera enkätsvar efterfrågat: att ungas psykiska hälsa bör vara ett prioriterat område. Vidare säkerställs ett helhetsperspektiv där samverkan genom hela livet ligger i fokus. Samtidigt ställs höga krav på planering och en mötesagenda som är adekvat för alla medverkande.
- **Alternativ 2** breddar uppdraget för SVOM till att innefatta alla åldrar, men enbart hälso- och sjukvård samt socialtjänst. Samverkan mellan SVOM och BUZ sker vid behov i separata forum. Alternativet ställer stora krav på samordning och informationsöverföring via Kommunförbundet Jämtland Härjedalen. Struktur för hantering av och ansvar för gemensamma överenskommelser och dokument som inkluderar skolan behöver tas fram.
- **Alternativ 3**, att samverkan sker inom ramen för Gemensam nämnd för sjukvårdsartiklar och hjälpmedel, beskrivs kort då det kräver en separat utredning. Samverkan i nämndform har tyngre beslutsmandat men kräver även annan struktur för genomförande.

Rekommendation

Utredningen rekommenderar alternativ 1, varför det alternativet beskrivs mer utförligt i rapporten.

2. INLEDNING

2.1 Bakgrund och uppdrag

I november 2023 gav Regionens samverkansråd (RSR) uppdrag till Region Jämtland Härjedalen och Kommunförbundet Jämtland Härjedalen att genomföra en översyn av struktur för samverkan mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola. RSR ansåg att nuvarande länssamverkansstruktur borde ses över för att se om den möter framtida utmaningar samt om bildandet av Kommunförbundet i Jämtland Härjedalen påverkar behovet av samverkansstruktur. Uppdraget innefattade att identifiera behov av förändringar och ge förslag på ny struktur utifrån lokala förutsättningar. Uppdraget skulle genomföras i dialog mellan Region Jämtland Härjedalen, kommunerna och Kommunförbundet. Förslag framåt skulle kartlägga mandat, roller, rapporteringsvägar samt behov av stöd för administration och handläggning. I uppdraget kunde även förslag på eventuella ytterligare utredningar och åtgärder lämnas.

Översynen skulle *inte* omfatta:

- samverkan med andra aktörer än Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner,
- samverkan i andra frågor än hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola,
- implementering av en ny samverkansstruktur,
- kommunikation eller information till medarbetare och befolkning,
- den interna organisationen hos samverkande parter, ex SocSam och BUZ (mellankommunala samverkansforum för sociala frågor respektive barn- och ungdomsfrågor).

2.2 Mål och syfte

Målet med översynen var att utvärdera nuvarande samverkansstruktur för att identifiera behov av förändringar samt att föreslå framtida struktur. Syftet var att skapa en tydlig och effektiv struktur som bidrar till den gemensamma målbilden *Tillsammans för god hälsa hela livet*, genom:

- tidiga, sammanhållna och personcentrerade insatser för barn, unga, vuxna och äldre,
- kontinuerlig och effektiv samverkansorganisation och mötesstruktur,
- god samverkanskultur och starka relationer.

2.3 Angränsande områden

Utredningen vill uppmärksamma närliggande tvärsektoriella nätverk och forum som berör samverkan: behov finns av "gränsgångare", det vill säga strukturer och funktioner som för information och kunskap mellan nätverken. Exempel på forum:

Gemensamma nämnden för **sjukvårdsartiklar och hjälpmedel** (GNUS) har politiskt ansvar för länets försörjning av hjälpmedel och sjukvårdsartiklar. Samverkansfrågor inom SVOM och Barnarenan har ofta bäring på området då medicintekniska produkter och förbrukningsmaterial är en basservice för såväl rehabilitering, diagnosticering som behandling.

Under 2023-2024 uppdaterades **samverkansavtalet för hälso- och sjukvård och socialtjänst**. Underliggande utredning påtalar vikten av en struktur för uppföljning av avtal, dokument med mera. Även samverkan bland ekonomiskt sakkunniga lyfts, för utvärdering och analys.

Regionens **vårdgivarwebb** behöver även hantera länsgemensamma dokument. Samtliga verksamheter har stora behov av korrekt och tillgänglig information, där strukturen på webbsidan bör gå i linje med övrig samverkansstruktur för att skapa igenkänning och enkelhet.

Nätverken **Folkhälso-Z och Kultur-Z** har angränsande ansvarsområden med stora behov av kontakt med de nätverk som hanterar närliggande frågor.

Behovet av gemensamt **forum för IT-frågor** har lyfts flertalet gånger – behovet kvarstår och förväntas öka. Informationsdelning är centralt mellan myndigheter, nämndsansvar och lagrum. För att den ska vara möjlig behöver såväl kärnverksamhet som stödverksamheter som IT engageras. Den tidigare *Gemensamma nämnden för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner* hade kunnat vara aktuell för dessa frågor, men då beslut finns om avveckling av nämnden finns ingen plan för var frågorna ska lyftas.

Vissa grupperingar inom **kunskapsstyrning hälso- och sjukvård** har koppling till SamReKo HSI och/eller Fredagsgruppen och kan i viss mån ses som operativa grupperingar. Primärt gäller detta där parterna ser att kommunal medverkan är av gagn, såsom LPO (lokalt programområde) psykisk hälsa, LPO Äldres hälsa och palliativ vård samt LSG (lokal samverkansgrupp) patientsäkerhet. Vid samverkan ska kommunal medverkan förankras i Fredagsgruppen och/eller SamReKo HSI och en gemensam uppdragsbeskrivning beslutas.

2.4 Genomförande av översynen

SVOM och Barnarenans presidium har utgjort **politisk referensgrupp** under processen medan Fredagsgruppen och SamReKo har utgjort **referensgrupp på tjänstemannanivå**. Processen har samordnats av **projektgruppen**; Elin Ring, förbundsstrateg Kommunförbundet Jämtland Härjedalen, Jessica Isaksson, projektledare Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen och Elsy Bäckström, utvecklingsstrateg Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen. **Styrgrupp** har varit förbundschef Kommunförbundet Jämtland Härjedalen samt chef på hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen, Region Jämtland Härjedalen.

Rapporten baseras på:

- omvärldsbevakning kring ex. forskning och aktuella förflyttningar,
- samverkansstrukturer i de 21 länen,
- enkät riktad till politiker och tjänstemän inom ramen för nuvarande arenor,
- intervjuer med politiska presidier samt administration.

Löpande har utredningen lämnat information och tagit emot medskick. Vid information i SVOM (13 februari 2024) lämnade ledamot synpunkt om att tidsåtgången bör ses över och rationaliseras. Förslaget var att beslut som idag tas i GNUS istället skulle föras in i SVOM, alternativt lägga båda forumen på samma dag. Vid möte med SVOM och Barnarenans presidier 20-21 maj 2024 framfördes från politiskt håll en tydlig riktning att förslag ska vara nytänkande och att nuvarande forum bör ombildas. Presidierna informerades om arbetet den 2 september 2024. Därefter informerades tjänstepersoner i Fredagsgrupp (20 september 2024) och KD/RD-grupp (20 oktober 2024) samt BUZ (15 november 2024). Inspel bearbetades och presenterades för styrgruppen. En uppdaterad rapport förankrades på tjänstepersonsforum samt SVOM/BUZ inför återrapportering av uppdraget till RSR.

3. FAKTA OM SAMVERKAN

3.1 Förutsättningar

Samordning, samverkan och samarbete mellan verksamheter, yrkesgrupper och huvudmän har en avgörande betydelse för att personer ska få en god vård och omsorg utifrån sina behov. Det avgörande för god samverkan är att det ger effekt: att det leder till en positiv skillnad för målgruppen som berörs. Att samverka är en **lagstadgad skyldighet** såväl utifrån hälso- och sjukvårdslagen (HSL), socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Skollagen tydliggör att elevhälsan vid behov ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Enligt HSL ska regioner och kommunen vid planering och utveckling av hälso- och sjukvård samverka med samhällsorgan, organisationer och vårdgivare. En liknande generell samverkansskyldighet finns även för socialtjänsten. Socialnämnden ska vid behov ska utforma och genomföra insatser i samverkan med andra samhällsorgan, organisationer och föreningar. De har även ett särskilt samverkansansvar, "förstahandsansvar", när det kommer till barn som far eller riskerar att fara illa, så väl på organisations- som individnivå. Kommuner och regioner har också en skyldighet att ingå överenskommelser om samarbete kring personer med skadligt bruk och beroende, personer med psykisk funktionsnedsättning, barn och unga som vårdas utanför sitt egna hem samt vid utskrivning från slutenvård. Socialstyrelsens definition av samverkan är ett "övergripande gemensamt handlande på organisatoriskt plan för ett visst syfte". Det innebär att samverkan utgår från ett organisations- och verksamhetsperspektiv, till skillnad från samordnad vård och omsorg som utgår från ett patient- och brukarperspektiv¹.

3.2 Samverkan i praktiken

Samverkan kan på strukturell nivå beskrivas i tre ambitionsnivåer². I Jämtlands län sker samverkan mellan kommunerna och regionen i samtliga tre typer:

- samverkan genom samrådsgrupper, professionella nätverk och liknande
- samverkan om specifika uppgifter, tjänster eller resurser

¹ Vårdanalys

² Att skapa ändamålsenlig samverkan – samrådsstrukturer mellan region och kommuner, Centrum för kommunstrategiska studier (2022)

- samverkan genom att bilda en gemensam organisation, ex. en gemensam nämnd³

Samverkan kan ske på olika nivåer från den enklaste, till exempel att överföra information mellan parter, till den mest komplexa som kan kräva samledarskap. Inom forskningen råder bred enighet om att samverkan behövs för att lösa samhällsutmaningar och att samverkan behöver hantera de utmaningar som organisationsöverskridande verksamhet bär med sig⁴. Faktorer som stöder samverkan behöver ständigt säkras och återskapas. Senare års forskning visar att god samverkan är beroende av tydlighet på organisatorisk nivå: ett ramverk. Tydliga arbetsrutiner och ansvarsfördelning är viktiga främjande faktorer som komplement till goda relationer och den flexibilitet som krävs. Av särskild betydelse är en gemensam problembild, legitimitet och förankring på alla nivåer i styrkedjan, tydlighet i ansvar och rollfördelning, konkreta mål samt system och struktur för uppföljning.

En väl fungerande samverkan är organiserad med tydlighet på alla nivåer:

- *Styrning*: nödvändiga överenskommelser, ansvarsfördelning och/eller samordnad uppföljning och utvärdering av samverkan och dess effekter. Ledningsnivå, dvs huvudman/chef, behöver vara involverad för att samverkansarbetet ska bli hållbart på lång sikt.
- *Struktur*: tydliga mål för samverkan, tydlig arbetsfördelning och väl etablerade rutiner.
- *Samsyn*: gemensam förståelse för vilka insatser som behöver genomföras, gemensamma begrepp eller kunskap om varandras begrepp, respekt för och tillit till varandras uppdrag och kompetens samt förståelse för att olika kompetenser behövs för att nå gemensamma mål⁵.

Utöver organisering (ramar och struktur) påverkas samverkan av graden av integrering, där olika aktörer eller aktiviteter ("stuprör") förs samman till en större helhet. En låg grad av integrering kan exemplifieras med *konkurrens*, medan det vid högre grad av integrering finns en vilja att arbeta ihop med intensiva kontakter och kommunikation där värderingar och relationsbyggande premieras⁶.

Utmaningar och hinder i samverkan beskrivs ofta i form av att roller och arbetsrutiner blir otydliga i gränssnitten, exempelvis:

- brist på kontinuerliga mötesplatser och verksamhetsöverskridande handlingsplaner,
- olika och motstridiga regelverk som kan försvåra dokumentation och uppföljning,
- olika mål och prioriteringar eller alltför vagt formulerade mål,
- kortsiktiga politiska direktiv, svag förankring hos beslutsfattare, omorganisationer samt hög personalsättning.

³ [Lag \(2003:192\) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

⁴ [Att skapa ändamålsenlig samverkan – samrådsstrukturer mellan region och kommuner, Centrum för kommunstrategiska studier \(2022\)](#)

⁵ www.skolverket.se

⁶ Om samverkan – för utveckling av hälsa och välfärd. Uno Axelsson, Susanna Bihari Axelsson

4. SPANING I TID OCH RUM

4.1 Välfärdens utmaningar, pågående och kommande omställningar

Välfärden står inför stora utmaningar, inte minst inom vård och omsorg. En röd tråd genom samtliga ämnen är behovet av, och kravet på, samverkan för befolkningens bästa.

Demografins utveckling medför att färre personer i yrkesverksam ålder ska försörja och ta hand om allt fler äldre, vilket utmanar både ekonomi, kompetensförsörjning och arbetssätt. Samtidigt som antalet äldre ökar vet vi att de flesta som passerat 65 år har 20 år framför sig med hälsa och livskvalitet, något som behöver bibehållas och stärkas. För att klara den förväntade behovsökningen, behöver verksamheter ställa om, nya arbetssätt utvecklas och nya modeller för styrning och ledning formos inom och mellan kommuner och regioner. Nya former av stöd och tjänster som främjar delaktighet, hälsa och självständighet för äldre personer behöver utvecklas på befolknings-, grupp- och individnivå⁷. År 2040 beräknas 129 600 personer bo i Jämtlands län. Det är 1 600 färre (-1,2%) jämfört med år 2020. I åldrarna 80 år och äldre beräknas folkmängden däremot öka med 4 400 personer (+55,7%) samtidigt som den mest yrkesaktiva åldersgruppen 25-64 år beräknas minska med 3100 personer (-4,8%).

Ålders- klass	År 2020		År 2030		År 2040	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0–15 år	23 700	18	22 100	17	21 500	17
16–24 år	12 300	9	13 300	10	13 000	10
25–64 år	64 200	49	61 000	47	61 100	47
65–79 år	23 200	18	21 900	17	21 700	17
80+ år	7 900	6	11 500	9	12 300	10
Summa	131 200	100	129 700	100	129 600	100

Tabell: Befolkning i olika åldersklasser, år 2020, 2030 och 2040 i Jämtlands län

Andelen äldre ökar samtidigt som andelen yngre och de mest förvärvsaktiva åldrarna minskar i alla länets kommuner förutom Strömsund, där andelen barn och unga beräknas öka och i Bräcke där andelen barn och unga beräknas vara oförändrad. Andelen äldre beräknas öka mest i Ragunda där över en tredjedel av befolkningen väntas vara 65 år och äldre år 2040. Krokom är den kommun med högst andel barn och unga idag och beräknas vara det även år 2040. Åre är den kommun i länet med högst andel i de mest förvärvsaktiva åldrarna och lägst andel äldre, både idag och år 2040. Åre är också den enda kommun där över halva befolkningen är mellan 25 och 64 år. Även år 2040 väntas mer än hälften av befolkningen i Åre vara i dessa åldrar⁸.

⁷ Leva livet ut – hälsa vård och omsorg om äldre – så ställer vi om för att möta framtiden, SKR 2022

⁸ Den framtida befolkningen i Sveriges län och kommuner 2021–2040, SCB 2021

Kommun	2020				2040			
	0-24	25-64	65+	Antal	0-24	25-64	65+	Antal
Berg	25	46	29	7 100	25	42	33	6 600
Bräcke	24	47	29	6 200	24	44	32	5 200
Härjedalen	23	48	29	10 100	22	46	32	9 500
Krokom	30	48	22	15 100	29	47	24	14 500
Ragunda	24	47	30	5 200	22	42	36	4 600
Strömsund	24	46	30	11 500	25	42	32	9 600
Åre	29	54	17	12 000	28	52	19	13 200
Östersund	29	50	22	64 000	27	48	25	66 500
Jämtlands län	27	49	24	131 200	27	47	26	129 600

Tabell: Befolkningen i olika åldersklasser, år 2020 och 2040, kommuner i Jämtlands län.

Den psykiska ohälsan bland barn och unga har ökat de senaste decennierna. Det är av största vikt att skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst arbetar tillsammans för att skapa en helhet för barn och unga. Hälsöfrämjande arbetssätt med tidiga samordnade insatser från skola, vård och socialtjänst implementeras på flera håll i landet med lovande resultat, i linje med omställningen till en mer nära vård och intentionerna i ny socialtjänstlag. Alla barn och unga ska få hjälp i tid utifrån sitt och familjens behov, vilket ställer krav på ledningen att säkerställa långsiktig samverkan och samordning⁹.

Nära vård är ett sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg där samarbete är en utpekad framgångsfaktor. Centralt är hälsöfrämjande och förebyggande insatser och en samordnad vård under hela livet¹⁰. I länet har en gemensam målbild för alla åldrar och verksamheter beslutats av kommunerna och regionen: "Tillsammans för god hälsa hela livet". Vidare har "Gemensam plan för primärvårdsnivå" tagits fram. Omställningen till Nära vård förutsätter en övergripande nivå som leder, driver, stödjer, följer och efterfrågar resultat¹¹.

Ny socialtjänstlag väntas 2025. Utredningen föreslår bland annat att ett förebyggande perspektiv ska vara utmärkande för hela socialtjänstens verksamhetsområde, vilket förutsätter samverkan. Förebyggande insatser ska finnas på samhälls-, grupp och individnivå¹².

Samsjuklighetsutredningen lämnar förslag på stärkta insatser för personer med samtidigt skadligt bruk och beroende och psykiatriska tillstånd, bland annat att den regionala hälso- och sjukvården ska ansvara för all medicinsk, psykologisk och psykosocial behandling samordnat. Socialtjänsten har kvar ansvaret för uppsökande verksamhet samt stöd för basala behov, för att utveckla den enskildes resurser och till anhöriga¹³. Om reformen beslutas krävs ett stort gemensamt arbete kommande år.

⁹ www.kunskapsguiden.se

¹⁰ [Nära vård, SKR](#)

¹¹ [Omställningen till nära vård i Jämtland Härjedalen](#)

¹² [Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag, SOU 2020:47](#)

¹³ [Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet, SOU 2021:93](#)

4.2 Samverkansstrukturer i andra län

En omvärldsbevakning av alla 21 läns samverkansstrukturer inom området visar att det är vanligt att ha *ett* politiskt forum och *ett* tjänsteledningsforum som hanterar frågor inom alla åldrar. Kopplat har ledningsforumen ofta områdesindelade nätverk som bereder frågor och samverkar verksamhetsnära. Vanlig indelning på områdesindelade nätverk är barn, psykiatri och äldre.

I sex län ingår skolan i samverkansstrukturerna. En effektiv samverkan mellan skolchefer, socialchefer och hälso- och sjukvårdschefer kan skapa en mer stödande och hälsosam skolmiljö för både elever och personal vilket påverkar hälsa, skolprestation och arbetsbelastning¹⁴. I flera län har skolan kommit med de senaste åren, ett behov som kan botten i den ökade psykiska ohälsan bland barn och unga.

Exempel från Västernorrlands län:

- HälSam i Västernorrland ska aktivt bidra till utvecklingen av tidiga, sammanhållna, tillgängliga och personcentrerade insatser för barn och unga, vuxna och äldre,
- HälSam består av presidium med förtroendevalda från hälso- och sjukvård, barn och utbildning och socialnämnderna; länsledning med ledande chefer inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola; länsordningsgrupper samt lokala samverkansarenor,
- Västernorrland har administrativ stöd i form av 1,0 samverkanskoordinator och 0,3 kommunikatör/redaktör. Resurserna finansieras gemensamt och har sin anställning inom Kommunförbundet Västernorrland. De ansvarar för mötesplanering, beredning av underlag, processtöd samt webbpubliceringsansvar för gemensamma dokument.

I några län finns gemensamma nämnder för samverkan i stället för politiska samrådsgrupper, exempelvis "Gemensam nämnd för samverkan och utveckling av socialtjänst och delar av hälso- och sjukvården"¹⁵ i Sörmland. Till sig har denna nämnd knutit en länsledning med ledande chefer inom vård och omsorg samt beredningsgrupper och arbetsgrupper inom olika sakområden¹⁶. Även i Halland har en gemensam nämnd bildats, "Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel"¹⁷. Utöver hjälpmedel ansvarar nämnden för för samverkansfrågor mellan parterna i fråga om hemsjukvård. Parterna har en särskild överenskommelse som reglerar den gemensamma nämndens arbete med hemsjukvård. Nämnder har eget beslutsmandat inom sitt ansvarsområde, till skillnad från andra samrådsgrupper som fattar rekommendationsbeslut.

¹⁴ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/skolverkets-utvarderingar-och-rapporter/uppfoljning-av-coronapandemins-konsekvenser/rapporter-om-coronas-paverkan/2022-07-01-pandemin-har-kravt-en-stor-arbetsinsats-av-sveriges-larare>

¹⁵ [NSV-Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](#)
[Reglemente för nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård \(eskilstuna.se\)](#)
[Verksamhetsberättelse 2023 \(360online.com\)](#)

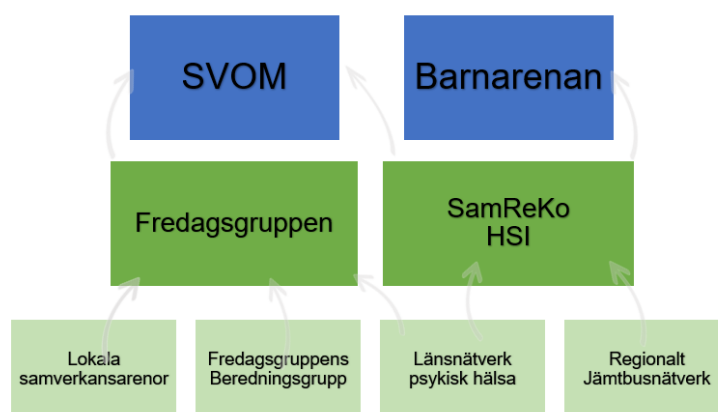
¹⁶ [Samverkansstrukturen för socialtjänst och vård - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](#)

¹⁷ [Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel - Vårdgivare \(regionhalland.se\)](#)

5. SAMVERKANSSTRUKTUR I JÄMTLANDS LÄN

5.1 Historik

2005 ersatte Sociala vård- och omsorgsgruppen (SVOM) det politiska samverkansorganet LAKO. En ny arena bedömdes behövas för att uppnå en bredare och djupare politisk förankring av, stor kunskap om, och en gemensam syn på hälso- och sjukvården, omsorgen och socialtjänsten i länet. 2009 initierade dåvarande "Rådet för regional utveckling" en Barnarena. Kopplat till sig har SVOM och Barnarenan tjänstepersonsberedningar (Fredagsgruppen respektive SamReKo HSI) vilka i sin tur har operativa grupperingar. Uppdrag för SVOM och Barnarenan togs fram med grund i Evidensbaserad praktik¹⁸.

Figur: Bild över arenor för kommunikation och samverkan mellan regionen och länets kommuner inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola.

5.2 Aktuellt

SVOM och Barnarenan

SVOM och Barnarenan har samma uppdrag mot olika målgrupper: Barnarenan med fokus på barn och unga och SVOM mot vuxna personer. Syftet är att stärka regional samverkan och utveckling mellan kommunerna och Region Jämtland Härjedalen. Forumen har mandat att rekommendera beslut samt fatta beslut i vissa länsgemensamma frågor, som fördelning av gemensamma stimulansmedel.

SVOM saknar uppdaterad uppdragsbeskrivning. 2023 beslutades att en sådan skulle arbetas fram men på grund av osäkerhet kring arenorna avvaktades detta. I SVOM deltar Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande, 1:e vice ordförande och oppositionsråd samt kommunernas facknämndsordförande dvs SocSam. Som tjänstepersonsstöd närvarar hälso- och sjukvårdsdirektör, divisionschefer, områdeschef psykiatri, beställarchef från regionen samt kommunernas förvaltningschefer/motsvarande. SVOM sammankallas av regionen med hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande som ordförande. Regionen ansvarar för sekreterarskap. Parterna har samordnande funktioner, Region-

¹⁸ [Evidensbaserad praktik - Kunskapsguiden](#)

överläkare och Förbundsstrateg sociala välfärdsfrågor, som samordnar frågor, deltar vid presidier och sammanträden. SVOM träffas fyra gånger per år á tre timmar och har utöver detta samverkansdagar med Västernorrlands motsvarande politiska arena (HälSam) en gång årligen.

Barnarenan har en uppdragsbeskrivning från 2022, beslutad i Barnarenan och förankrad i SocSam, BUZ och Hälso- och sjukvårdsnämnden. Här beskrivs mål och syfte med arenan, arbetsformer etc. Barnarenan har varit vilande sedan den kommunala överenskommelsen mellan regionen och kommunerna upphörde hösten 2023. Innan dess deltog två ordinarie ledamöter från Hälso- och sjukvårdsnämnden samt presidierna i SocSam och BUZ kompletterade med ordförande i socialnämnden i Östersund. Som tjänstepersonsstöd närvarade områdeschef barn och unga vuxna, barnhälsovårdsöverläkare, förvaltningschef barn och utbildning och en IFO-chef. Barnarenan sammankallas av kommunerna med BUZ:s ordförande som ordförande. Kommunerna ansvarar för sekreterarskap. Parterna har haft samordnande funktioner som samordnar frågor, deltar vid presidier och sammanträden. När arenan var aktiv utgjordes dessa av Regionöverläkare, social samordnare och samordnare barn och utbildning, de senare med anställning inom ramen för den kommunala överenskommelsen som nu upphört. Samordnare barn och utbildning var sekreterare i arenan. Barnarenan har träffats fyra gånger per år á tre timmar per sammanträde.

SamReKo HSI och Fredagsgruppen

Även SamReKo HSI och Fredagsgruppen har samma uppdrag men fokus på olika målgrupper: SamReKo HSI samverkan mellan skola, IFO och hälso- och sjukvård och Fredagsgruppen samverkan mellan hälso- och sjukvård och omsorg. Huvudsyftet är att underlätta samverkan mellan de verksamheter som möter målgrupperna samt att ingående professioner ska få en förståelse för varandras roller och uppdrag. Forumen har en beslutande funktion i frågor som inte kräver politiska ställningstaganden. Frågor som kräver politiska beslut lyfts till SVOM och/eller Barnarenan. Ordförandeskapet i SamReKo HSI och Fredagsgruppen har historiskt sett alternerat kommun/region årligen och den huvudman som varit ordförande har också tillhandahållit sekreterare. Sedan 2021 har regionen stått för ordförande- och sekreterarskap i Fredagsgruppen och kommunerna har stått för ordförande- och sekreterarskap i SamReKo HSI.

Fredagsgruppens uppdragsbeskrivning från 2022, beslutad i SVOM, samlar mål och syfte, arbetsformer etc. I Fredagsgruppen deltar hälso- och sjukvårdsdirektör, divisionschefer, närvårdsområdeschefer, verksamhetschef för vuxenpsykiatri, chef beställarenheten från regionen och förvaltningschef/motsvarande från länets åtta kommuner. Sakkunniga och brukarorganisationer adjungeras vid behov. Frågor runt arenan har samordnats av Regionöverläkare och samordnare social välfärd (kommunala överenskommelsen). Sedan den kommunala överenskommelsen upphörde har förbundsstrateg social välfärd inom kommunförbundet ersatt samordnare social välfärd. Fredagsgruppen sammanträder ca en gång per månad, sex möten är 1,5h och fyra är 3h. Tidigare träffades Fredagsgruppen fyra gånger per år men under pandemin framkom behov av tätare avstämningar. Under de mest intensiva perioderna skedde veckovisa möten mellan representanter från regionen och kommunerna. Utifrån positiva erfarenheter av att träffas oftare beslutade sig forumet för att ha månadsvisa möten, något som varit en framgångsfaktor för god samverkan.

SamReKo HSI har en uppdragsbeskrivning från 2021 som beslutats i Barnarenan och SVOM. I uppdragsbeskrivningen finns ett fördjupat mål och syfte, arbetsformer etc. I SamReKo HSI deltar chef hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen, områdeschefer Barn och unga vuxna, Vuxenpsykiatri och Primärvård, IFO-chefer/motsvarande från tre av länets kommuner, två skolchefer/elevhälsochefer. Kommunernas deltagare representerar skolchefs-/elevhälsochefs nätverket respektive IFO-chefs-nätverket. Brukarorganisationer etc adjungeras vid behov. Arenan har samordnats av samordnare social välfärd, samordnare barn och utbildning (inom ramen för den kommunala överenskommelsen) och Regionöverläkare. Samordnare barn och utbildning var sekreterare i SamReKo HSI. SamReKo HSI ska enligt uppdragsbeskrivningen sammanträda fyra gånger per år 3h. Sedan den kommunala överenskommelsen upphörde hösten 2023 har SamReKo HSI endast träffats på gemensam tid med Fredagsgruppen, 1h fyra gånger per år. Förbundsstrateg sociala välfärdsfrågor och Regionöverläkare har sedan hösten samordnat nödvändiga frågor runt arenan.

Sedan 2021 träffas SamReKo HSI och Fredagsgruppen även gemensamt då flera aktuella ärenden berör båda nätverken. Det ansågs finnas såväl tids- som kunskapsvinster med gemensamma diskussioner, en insikt som behöver tas med i diskussionen om kommande struktur för samverkan.

Operativa grupperingar

SamReKo HSI och Fredagsgruppen har operativa grupperingar kopplat till sig.

- *Fredagsgruppen*: Fredagsgruppens beredningsgrupp och lokala samverkansarenor,
- *SamReKo HSI*: Jämtbus och lokala Jämtbusnätverk,
- *Fredagsgruppen och SamReKo HSI*: Länsnätverk psykisk hälsa.

Dessa arbetar exempelvis med gemensam utveckling och att implementera, revidera och följa upp överenskommelser som beslutats i samverkan. Uppdragsbeskrivningar finns för samtliga grupper. Länsnätverk psykisk hälsa har varit vilande sedan innan pandemin och Jämtbus sedan den kommunala överenskommelsen upphörde hösten 2023.

Tillfällig väg framåt gällande samverkan barn och unga

Med anledning av att Barnarenan och Jämtbus varit vilande sedan 2023 och SamReKo HSI träffats i begränsad omfattning beslutade SVOM och BUZ i hösten 2024 en tillfällig väg framåt gällande samverkan inom barn och ungaområdet.

Beslutet innebär att SVOM och BUZ ansvarar gemensamt för överenskommelser inom barn och ungaområdet fram tills dess att ny samverkansstruktur mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård samt skola är beslutad. Eventuella rekommendationsbeslut till huvudmännen fattas i båda nätverken. Fortsatt samverkan sker även inom ramen för SamReKo HSI. Utöver detta får en partsammansatt arbetsgrupp i uppdrag att genomföra en översyn och omarbetning av samverkansdokumenten inom barn och unga området. Kommunförbundet Jämtland Härjedalen och Region Jämtland Härjedalen har utsett personer som samordnar arbetet.

Avtal och överenskommelser

Överenskommelser och läns gemensamma dokument är viktiga för likvärdighet och grund för samverkan i hela länet. I nuvarande samverkansstruktur tas avtal och överenskommelser fram, följs upp och justeras utifrån given struktur. I bilaga 1 visas aktuella dokument och ansvar för uppföljning: vissa lagstaddade, andra framtagna utifrån behov. I relation till överenskommelser och dokument pågår löpande utvecklingsinsatser och förbättringsarbeten. En ny samverkansstruktur behöver fortsatt säkerställa verksamhetsutveckling och uppföljning med tydlighet kring ansvarsfördelning.

Framtagande/utförande/revidering hanteras genom att de operativa grupperingarna får uppdrag från SamReKo HSI och Fredagsgruppen. Det förekommer att tillfälliga arbetsgrupper utses. **Beslut fattas** beroende på dokumentets dignitet: *Överenskommelser och avtal* rekommendationsbeslutas och följs upp politiskt i SVOM och Barnarenan. Rekommendationsbeslut sänds till parternas funktionsbrevlådor för godkännandebeslut. Respektive part avgör på vilken nivå dokumenten ska beslutas och återkopplar beslutet till SVOM eller Barnarenans sekreterare. *Riktlinjer och rutiner* beslutas och följs upp på tjänstepersonsnivå i SamReKo HSI och Fredagsgruppen. Deltagarna ansvarar för att förankra internt inför beslut samt sprida dokument och verka för implementering hos respektive part efter beslut. Detta gäller även överenskommelser/avtal där forumen är beredande arenor till SVOM/Barnarenan. Riktlinjer och rutiner kopplat till SamReKo HSI förankras/sprids via IFO-chefsnätverk respektive elevhälsochefsnätverk utifrån att dessa nätverk har representation in i SamReKo HSI. För Fredagsgruppen ansvarar deltagarna för förankring/spridning i sin organisation.

Länsgemensamma stimulansmedel

Sedan 2017 har staten och SKR slutit överenskommelser för stärkta insatser psykisk hälsa, med länsgemensamma medel till regionen och kommunerna. I Jämtland/Härjedalen fördelas dessa i SVOM/Barnarenan (2024 endast SVOM då Barnarenan varit vilande), efter beredning i SamReKo HSI/Fredagsgruppen. Stimulansmedlen har finansierat samordnade resurser för gemensamma operativa nätverk och satsningar för stärkt hälsa, gemensamma utvecklingsarbeten, lokala projekt etc. Vid en ny samverkansstruktur behöver arena utses som fördelar kommande stimulansmedel, följer upp och ansvarar för gemensamma uppdrag och utvecklingsarbeten kopplade till medlen.

Utvecklingsprocesser

En rad utvecklingsprocesser har initierats, genomförts och följs upp via samverkansstrukturen. En ny samverkansstruktur behöver säkerställa fortsatt arbete med gemensamma utvecklingsbehov för alla åldrar och funktionsvariationer.

För att stärka länets förebyggande och hälsofrämjande arbete har exempelvis **Trygg och säker hemma**, en modell för att tidigt identifiera riskfaktorer och erbjuda stödinsatser, genomförts gemensamt. Ofta rör utvecklingsarbetena målgrupper där kommunernas och regionens insatser är närliggande och beroende av varandra. Många utvecklingsprocesser är återkommande och uppdateras kontinuerligt, såsom **hälso- och sjukvård i hemmet** och **utskrivningsklara patienter**.

Länsgemensamma stimulansmedel har underlättat utveckling för en stärkt psykisk hälsa. Behov från verksamheterna har lett till gemensamma uppdrag, utredningar, arbetsgrupper, beslut, genomförande och uppföljning. Två sådana är **Barnahus** och **MiniMaria**, där medlen har finansierat samordnande resurser. De har även bidragit till implementering av evidensbaserade förebyggande insatser för en stärkt psykisk hälsa i länet såsom **MHFA**, **Pax i skolan** och **Barnsäkert**.

Resursåtgång nuvarande samverkansstruktur

Nedan framgår en översikt gällande tidsåtgång kopplat till nuvarande arenor (uppskattat utifrån senaste åren). Vissa funktioner deltar i flera arenor och får således (minst) dubbel tidsåtgång.

Uppdrag	SVOM	Barnarenan	Fredagsgruppen	SamReKo HSI
Sekreterare (kallelser, möten, protokoll)	80 h/år (4%, region)	80 h/år (4%, kommuner)	216 h/år (10%, region)	80 h/år (4%, kommuner)
Samordnarfunktioner (1 RJH, 1 KFJH) <i>exkl samordning, planering, spridning etc.</i>	128h (3% per part)	128h (3% per part)	344h (10,5% per part)	128h (3% per part)
Presidium <i>exkl sekr, samordnare</i>	12h/år	12h/år	22h/år	Se ovan
Möten <i>exkl sekr, samordnare</i>	144h/år (politiker) + 204 h/år (tjänstepers)	84h/år (politiker) + Ca 96h/år (tjänstepers)	812h/år (tjänstepers)	132h/år (tjänstepers)
TOTALT	568 h/år	400	1394	340

Uppdrag	Fredagsgruppens beredningsgrupp	Länsnätverk psykisk hälsa (vilande)	Jämtbus (vilande)
Samordning/administration (kallelser, protokoll) <i>+exkl samordning, planering, spridning etc.</i>	560 h/år (4h per möte)	40h/år (10h per möte) <i>+exkl arbetsgrupper etc.</i>	40h/år (10h per möte) <i>+exkl arbetsgrupper etc.</i>
Möten		168h/år.	96h/år.
TOTALT	560 h/år	208	136

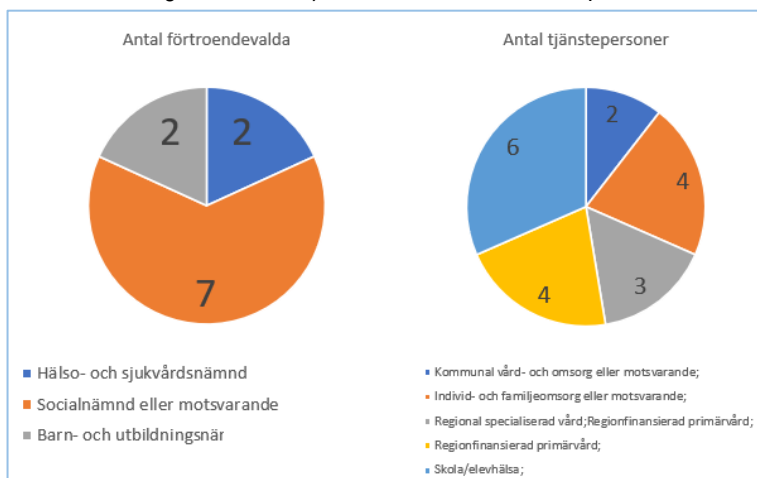
Enkät och intervjuer

Det finns kända – informella – tankar kring dagens samverkansstruktur: att äldre frågor tar allt fokus, att mötena är slöseri med tid, att information inte förs vidare ut i verksamheten, att beslut inte följs och att det därför inte finns behov av att ingå i forumen. En omorganisering av verksamheter eller forum är sällan lösningen på sådana problem. Oavsett samverkansstruktur behöver ledning och deltagare påminna sig om syftet med samverkan, aktivt förbereda sig och delta, försöka förstå andras situation och hushålla med gemensamma skattemedel, allt för att förbättra livskvaliteten för länets medborgare.

För att undersöka hur deltagarna – formellt – upplever nuvarande samverkansstruktur samt behov av utveckling användes två enkäter under perioden 2024-01-12—2024-02-16.

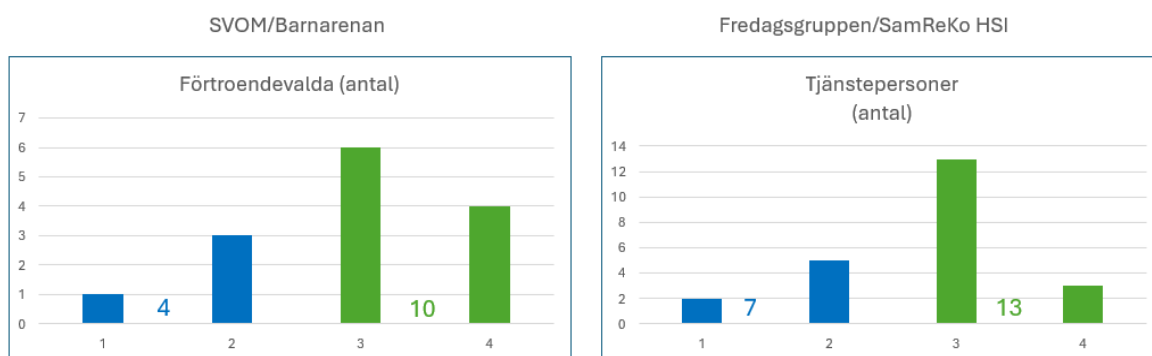
- *Enkät för politiker* skickades till 31 ledamöter i SVOM och Barnarenan (+ BUZ:s politiker), svarsfrekvens 31%, 11 personer.

- Enkät för tjänstepersoner skickades till 40 ledamöter i Fredagsgruppen och SamReKo HSI (+ samtliga skolchefer), svarsfrekvens 48%, 19 personer.

Figur: Bild över antal svarande per verksamhet. Svaren kunde kopplas till verksamhet men inte person.

Enkättagarna fick möjlighet att gradera hur väl de anser att **nuvarande forum möter behovet** av samverkan (1 motsvarade mycket dåligt och 4 motsvarade mycket bra).

Vid enkätanalys har svarsalternativen grupperats till 1 och 2 = dåligt och 3 och 4 = bra.

Utöver graderingen fanns möjlighet att kommentera vad som fungerar bra och vad som kan utvecklas med nuvarande samverkansarenor. Exempel på vad deltagare tycker fungerar bra med Barnarenan och SVOM (inom parentes det forum deltagaren medverkar i):

- "Det är viktigt med ett gemensamt forum för kommuner och region där vi får möjlighet att diskutera frågor och initiera förändringar/utveckling där vi ser att det behövs" (SVOM och Barnarenan)
- "En bra samverkan mellan tjänsteorganisation och politiker, med en gemensam dialog för länets medborgares bästa" (SVOM)
- "Bra att barnfrågor har ett eget forum" (Barnarenan)

Exempel på vad deltagare tycker kan utvecklas med Barnarenan och SVOM:

- "Att vi diskuterar mer förändringsprocesser som är gemensamma" (SVOM och Barnarenan)

- "Bör ingå i nya BUZ¹⁹" (Barnarenan)
- "Uppföljning – vad blev det?" (SVOM)

Exempel på vad deltagare tycker fungerar bra med SamReKo HSI och Fredagsgruppen:

- "Vi får samsyn i många frågor och förflyttar oss gemensamt tillsammans. Bra med mindre arbetsgrupper som kommer tillbaka med en utredning eller förslag" (Fredagsgruppen)
- "Bra ledning och struktur" (Fredagsgruppen)
- "Viktig arena för samverkan" (SamReKo HSI)
- "Bra sammansatt forum på aggregerad nivå" (SamReKo HSI)

Exempel på vad deltagare tycker kan utvecklas med SamReKo HSI och Fredagsgruppen:

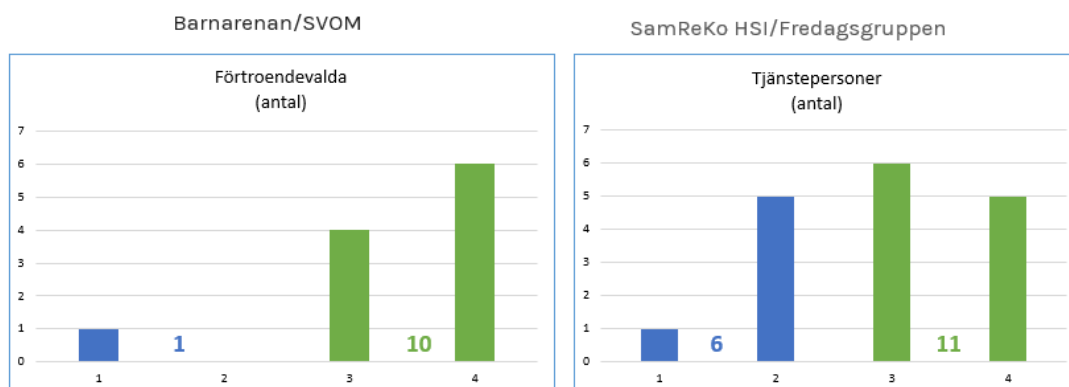
- "Vissa frågor borde beredas mer och eventuellt beslutas i lokala samverkansorgan. Idag lyfts "alla" frågor till länsnivån... Kommunernas deltagande i beredning av frågor och operativt arbete behöver öka. Idag bär regionen för stort ansvar inom det fältet" (Fredagsgruppen och SamReKo HSI)
- "Kommunikationsplan för fattade beslut" (Fredagsgruppen)
- "Samverkan på lika villkor, att man ser över vad är respektive verksamhets ansvarsområden och lyfter hur man gemensamt kan angripa olika problematiska områden" (SamReKo HSI)
- "För mycket fokus på regionens behov. Skolans behov har väldigt litet fokus" (SamReKo HSI).

Analys

En klar majoritet av deltagarna i Barnarenan och SVOM upplever att forumen möter behovet av samverkan på ett bra eller mycket bra sätt. I fritextsvaren lyfts exempelvis att utvecklingen bör gå mot mer fokus på förändringsprocesser och att följa upp det vi gör gemensamt. Från skolhåll lyfts att samverkan mellan barn- och utbildning och övriga nämnder ej bör ske i Barnarenan framledes utan med koppling till BuZ (kommunal samverkansarena). Det senare talar för att Barnarenan bör läggas ner i sina nuvarande form och att samverkan gällande barn och unga bör organiseras på annat sätt. Gällande Fredagsgruppen och SamReKo HSI anser en klar majoritet att forumen möter behovet av samverkan på ett bra eller mycket bra sätt. Störst enighet i svaren framgår gällande SamReKo HSI där 11 av 15 anser att arenan möter behov av samverkan på ett bra sätt. För Fredagsgruppen är variationen i svaren större, även om flest personer anser att arenan möter behov av samverkan på ett bra sätt. Det framförs i fritextsvar bland annat att beredningsstrukturen gällande Fredagsgruppen och SamReKo HSI skulle behöva förbättras och att flera efterfrågar stöd i kommunikation. En representant från barn och utbildning anser inte att SamReKo HSI fyller någon funktion för skola/elevhälsa, samtidigt som andra representanter från skola/elevhälsa anser att forumet är viktigt för samverkan.

¹⁹ BUZ är en kommunal samverkansarena mellan kommunernas barn- och utbildningsnämnder

Enkättagarna fick möjlighet att svara på hur de ser på **mixen av deltagare**²⁰ i Barnarenan/SVOM respektive SamReKo HSI/Fredagsgruppen (4 motsvarar mycket bra, 1 motsvarar mycket dåligt).

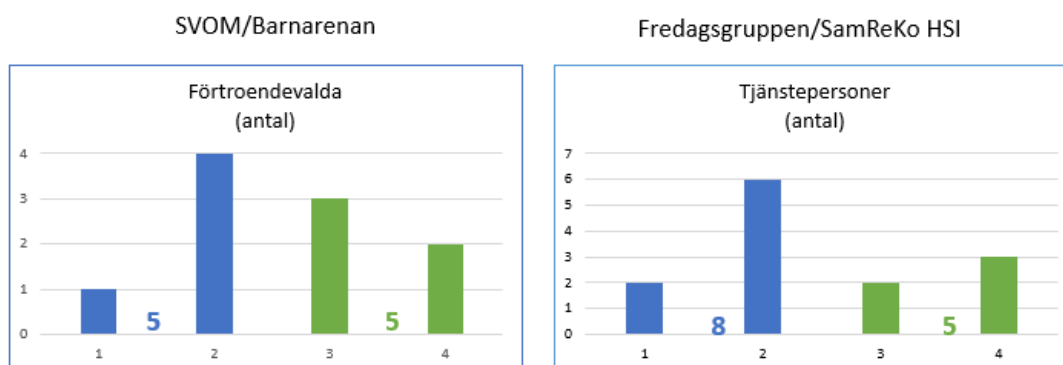

Svarsalternativen är grupperade till 1 och 2 = dåligt och 3 och 4 = bra.

Analys

Gällande Barnarenan/SVOM ansåg 10 av 11 att mixen av deltagare i Barnarenan och SVOM är bra, således en starkt tyngd mot att arenorna har en bra sammansättning av politiker och tjänstepersoner som stöd. Gällande SamReKo HSI och Fredagsgruppen ansåg 11 av 17 att mixen av deltagare är bra, även här en tyngd mot bra. I fritextsvar framförde flera att forumen är för stora, samtidigt som andra framförde att fler professioner bör ingå. Samordnande funktioner till arenorna ansågs viktigt.

Enkättagarna fick möjlighet att gradera hur de ser på möjligheten att **ombilda/slå samman forumen**: Barnarenan och SVOM till ett politiskt forum respektive SamReKo HSI och Fredagsgruppen till ett tjänstepersonsforum²¹ (4 motsvarar mycket stor möjlighet, 1 motsvarar mycket liten möjlighet).

Svarsalternativen är grupperade till 1 och 2 = liten möjlighet och 3 och 4 = stor möjlighet.

²⁰ Förtroendevalda från socialnämnd/motsv, barn- och utbildningsnämnd/motsv, hälso- och sjukvårdsnämnd samt tjänstepersoner vid SVOM och/eller Barnarenan. I Fredagsgruppen och/eller SamReko HSI deltar tjänstepersoner från kommunal hälso- och sjukvård, socialtjänst/motsv, skola/elevhälsa, regional specialiserad vård, regiondriven primärvård, beställarenheten, psykiatri samt stödpersonal

²¹ I likhet med flera andra län där det finns ett politiskt forum respektive ett tjänstepersonsforum som ansvarar för samverkan mellan hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst i alla åldrar.

Vad gäller kommentarer till formen för politisk samverkan, i nuvarande eller nytt format så framfördes bland annat:

- *"Centralt är att det är funktioner som kan driva frågor (har mandat) som möts. Jag tror inte att de strukturerade mötena behöver vara särskilt frekventa 2-4ggr per år utifrån given dagordning och teman".*
- *"I ett så litet län som JH är så tycker jag att det skulle kunna fungera att ha ett forum. Tror att frekvensen kan vara detsamma och även antalet deltagare. I små kommuner har vi ofta ansvar mellan grupperna. Uppdrag bör vara som tidigare, formen varannan digital och fysisk"*
- *"Första prio är att tjänstepersoner upplever att forumet är viktigt och ett sätt att närma sig varandra och utveckla allas våra verksamheter. Därför är ett gemensamt forum att föredra då frågorna många gånger går in i varandra eller är nära angränsande. Ex. ligger ofta skola och socialtjänst nära varandra".*

Vad gäller kommentarer till formen för tjänstepersonssamverkan, i nuvarande eller nytt format framfördes bland annat:

- *"Det är idag olika frågor i forumen så det är svårt för alla att prioritera tiden för alla om deltagare inte omfattas av flertalet frågor".*
- *"Med ett samlat forum krävs bra koll på att alla frågor ryms. Vore enklare att ha ett forum i stället för två och kanske underliggande arbetsgrupper som bereder istället. Mötesfrekvens för ett gemensamt forum påverkas av ev. underliggande arbetsgrupper. Om sådana finns behöver inte forumet träffas så ofta. Förstås viktigt med deltagande av linjechefer med mandat, liksom tydligt uppdrag"*
- *"Skolans del blir obefintlig när fokus kommer ligga på vård medan skolan inte har ett vårduppdrag utan har förebyggande och främjande arbete i fokus"*

Analys

Det är svårt att urskilja en riktning kring synen på att slå ihop Barnarenan och SVOM till ett politiskt forum. Hälften ser små möjligheter och hälften ser stora möjligheter. Gällande Fredagsgruppen och SamReKo HSI ser majoriteten en liten möjlighet till att slå ihop forumen (8 av 13). I fritextsvar framkom oro för att vissa frågor tar över, att alla frågor inte får plats samt att undergrupperingar behövs om övergripande tjänstepersonsforum bildas.

5.3 Framtid

Enkätens fritextsvar kunde klustras utifrån fyra teman, "Innehåll och syfte", "Struktur", "Deltagare" samt "Resultat". Inom samtliga teman fanns många kommentarer om att befintligt läge var tillfyllest. Kommentarer med förslag på förändringar lyftes till ett femte tema: "Förslag framåt". Detta tema berörde exempelvis:

- **Kultur och deltagande**, tex "Samverkan kräver förståelse för (parternas) uppdrag", "Närvaro regionen i lokala arenor prioriteras inte" samt "BUZ representanter i Samreko har inte funkat"
- **Mål och fokus**, tex "Gör målbilden mer konkret", "Fokus på flöden för unga och psykisk ohälsa" samt "Behövs större mandat kring folkhälsa"

- **Praktisk beredning och kommunikation**, tex “Mer dialog i förarbetet”, “Kommunal beredning saknas”, “Saknar informationsunderlag för spridning” samt “Protokollen räcker ibland inte som underlag”
- **Organisation**, tex “Minimera antalet grupperingar”, “Färre personer”, “Fler förvaltningar och roller behöver vara med”, “Fler nämndsöverskridande beslut”, “Bered mer i lokala grupper” samt “Hur kan mindre enheter och specialiserad vård delta i lokal samverkan”
- **Uppföljning**, tex “Mer uppföljning, vad hände, blev det nåt?”

6. FÖRSLAG PÅ NY SAMVERKANSSTRUKTUR

SVOM, Barnarenans och BUZ:s presidier har framfört att nuvarande samverkansstruktur bör ombildas och effektiviseras. Därav ges inget förslag som innefattar att samverkan fortsätter i nuvarande form.

6.1 Alternativa förslag på ny samverkansstruktur

De alternativ till ny samverkansstruktur som diskuterats inom ramen för utredningen framgår nedan:

1. Alternativ 1:

- Barnarenan och SVOM avvecklas. Ett nytt *politiskt forum* för samverkan mellan HSN, SocSam och BUZ (liknande Västernorrland).
- SamReKo HSI och Fredagsgruppen avvecklas. Ett nytt *ledningsforum* bildas som beredande forum samt för utvecklad samverkan mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola på ledningsnivå.
- Arbetsutskott/beredningsgrupper bildas inom olika fokusområden med mer verksamhetsnära deltagare.

2. Alternativ 2:

- Barnarenan avvecklas. SVOM:s uppdrag utvidgas till alla åldrar för samverkan mellan HSN och SocSam. Samverkan med BUZ sker inte systematiskt, dock kan årliga samverkansseminarium arrangeras, samverkan kan även intieras vid behov via presidier.
- SamReKo HSI och Fredagsgruppen avvecklas och ersätts av ett ledningsforum för samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst (beredande till SVOM). Samverkan med skola/elevhälsa sker inte systematiskt på ledningsnivå.
- Arbetsutskott bildas inom olika fokusområden med mer verksamhetsnära deltagare.

3. Alternativ 3

- SVOM och Barnarenans uppdrag övergår i en gemensam nämnd.
- En struktur för samverkan på tjänstepersonsnivå tas fram med koppling till nämnden

6.2 Utredningens rekommendation

Efter analys och dialog i forum på tjänstepersons- och politisk nivå har utredningen landat i att föreslå alternativ 1 som ny samverkansstruktur. Samverkan är en nyckelfaktor för att möta utmaningar inom

välfärden på strukturell nivå likväl som på individnivå. Att lagstadgad samverkan kommer till stånd är en ledningsfråga och det behöver finnas etablerade strukturer på olika nivåer för en hållbar samverkan över tid. Fokuset är således inte *om* en samverkansstruktur behöver finnas utan snarare *hur* den ska organiseras för att vara hållbar och ge effekt för dem vi är till för. Utredningens rekommendation grundar sig i att samverkan mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård samt skola och elevhälsa är av största vikt för god hälsa för länets befolkning. I länet, nationellt och internationellt förordas helhetssyn och samverkan för individers bästa. Att verka i en komplex miljö ställer stora krav på förtroendevalda och tjänsteledning både i tid och engagemang. Även resurser för samordning och stöd kommer att påverkas av detta stora grepp, där mängd, djup och bredd kommer att utmana. Utredningen ser att alternativet att begränsa forumen till smalare kärnuppdrag i och för sig kan te sig enklare, men inte kan ses som det bästa för befolkningen. Avsaknad av en *gemensam* plattform för dialog och samverkan innebär en risk för att parterna talar *om* varandra i stället för *med* varandra.

Oavsett vägval föreslår utredningen att en överenskommelse för samverkansstrukturen arbetas fram, där ansvar och uppdrag tydliggörs och formaliseras. Innehållet i överenskommelsen bör arbetas fram genom workshops med de funktioner som väntas ingå i politiskt forum respektive ledningsforum. Syftet är att säkerställa en gemensam plattform och väl fungerande arenor för samverkan och dialog. Samverkansstrukturen på såväl politisk- som på tjänstepersonsnivå ska vara tydligt beskriven. En nedtecknad överenskommelse ger förutsättning för stabilitet över tid, oavsett interna förändringar eller nya befattningshavare.

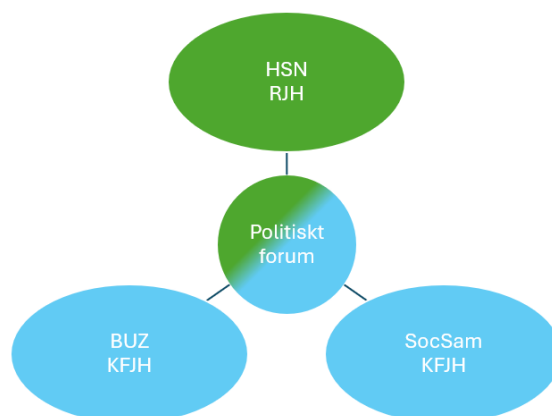
Utifrån ovanstående resonemang beskrivs alternativ 1 ytterligare i avsnitt 6.3.

6.3 Fördjupad beskrivning av föreslagen ny samverkansstruktur

Figur: Schematisk bild över politiskt forum, ledningsforum samt underliggande forum för samverkan mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola

Politiskt forum för samverkan mellan HSN, SocSam och BUZ

Figur: Bild över samverkande parter i politiskt forum.

Deltagare:

- I forumet deltar förtroendevalda från regionens hälso- och sjukvårdsnämnd samt alla kommuners socialnämnder/motsvarande (SocSam) och barn- och utbildningsnämnder/motsvarande (BUZ).

Uppdrag:

- Forumet ska vara av strategisk karaktär, leda samverkan på politisk nivå för länsinvånarnas bästa och ha mandat rekommendera parterna att fatta beslut.

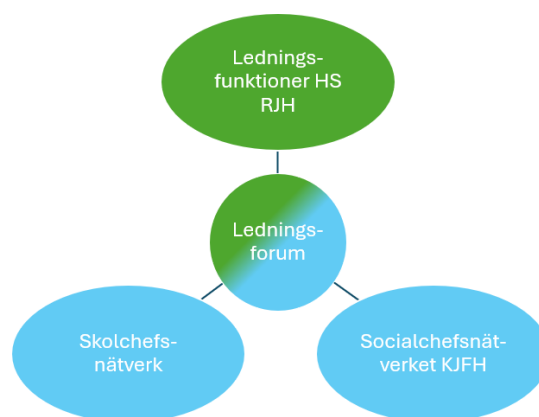
Mötesfrekvens:

- Mötesfrekvensen föreslås till 4 sammanträden per år.
- Frågor som rör barn och unga tas i inledningen av mötet och BUZ deltar den tiden.

Ordförandeskap, sekreterare och presidium:

- Då BUZ endast deltar del av mötet föreslås ordförande och vice ordförande alternera årligen mellan ordförande i HSN och SocSam.
- Ansvar för sekreterare alternerar årligen mellan Region Jämtland Härjedalen och KFJH.
- Ärenden till politiskt forum kan intieras från politiken direkt alternativt beredas via ledningsforum. Presidium inför politiskt forum föreslås bestå av ordförande i HSN, SocSam och BUZ. Samverkansledare från RJH och KFJH (se nedan) deltar på presidiummöten och ansvarar för att föra ärenden från ledningsforum till agendan.

Ledningsforum för hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola

Figur: Bild över samverkande parter i ledningsforum.

Deltagare:

- I forumet deltar chefer från regionen, KFJH:s socialchefsnätverk samt skolchefsnätverk.

Uppdrag:

- Forumet ska vara av strategisk karaktär, leda samverkan inom området på tjänstepersonsnivå för länsinvånarnas bästa och bereda eventuella frågor till politiskt forum. Mandat att besluta i frågor som inte kräver politisk förankring.

Mötesfrekvens:

- Mötesfrekvensen föreslås till 4 sammanträden/år där skola deltar och ev. ytterligare möten i samverkan mellan HSL och socialchefer.
- Frågor som rör barn och unga hanteras i inledningen av mötet, skolchefer deltar den tid barn och unga-frågor står på agendan.

Samverkansledare:

- Region Jämtland Härjedalen och KFJH tillhandahåller samverkansledare, rollerna utgörs av utsedd person inom Region Jämtland Härjedalen samt KFJH:s förbundsstrateger med ansvar för sociala välfärdsfrågor respektive barn- och utbildningsfrågor. Samverkansledarna har ansvar för att på ett strategiskt och övergripande plan säkerställa att processer går framåt samt att dessa följs upp och beslutas etc.

Ordförandeskap, sekreterare och presidieberedning:

- Då skolchefer ej deltar alla/hela möten föreslås rollen som ordförande och vice ordförande alternera mellan samverkansledare från Region Jämtland Härjedalen och KFJH:s sociala välfärdsområde.
- Ansvar för sekreterare alternerar årligen mellan Region Jämtland Härjedalen och KFJH
- Ärenden till ledningsforum kan intieras från arbetsutskott/beredningsgrupper alternativt från Region Jämtland Härjedalen eller KFJH:s socialchefs- respektive skolchefsnätverk. Presidieberedning består av samverkansledare som lyfter frågor från Region Jämtland Härjedalen respektive kommunala nätverk. Samverkanskoordinatorer för arbetsutskott/

beredningsgrupper (se nedan) deltar vid presidieberedningar och ansvarar för att föra ärenden från respektive gruppering till agendan.

Arbetsutskott/beredningsgrupper

Deltagare:

- I arbetsutskott/beredningsgrupper deltar mer verksamhetsnära representanter såsom verksamhetschef, områdeschef eller dylikt. Bred representation eftersträvas.

Uppdrag:

- Arbetsutskott/beredningsgrupper arbetar på uppdrag av ledningsforumet och har mandat att driva samverkan framåt inom sitt ansvarsområde. Mandat att besluta om verksamhetsnära frågor såsom länsgemensamma rutiner och dylikt.
- Forum kan få löpande uppdrag eller mer avgränsade uppdrag från ledningsforum att undersöka eller utreda en viss fråga. Uppdragsbeskrivningar ska finnas.
- Arbetsutskotten/beredningsgrupperna kan utse en arbetsgrupp för att arbeta med en viss process/uppdrag. I frågor som rör alla åldrar förordas gemensamma processer och möten.

Samverkanskoordinatorer:

- Region Jämtland Härjedalen och kommunerna (i första hand inom KFJH) tillhandahåller samverkanskoordinatorer som sammankallar, leder och administrerar möten och processer runt respektive arbetsutskott/beredningsgrupp.
- Samverkanskoordinatorerna utgör ett stöd till parterna, Region Jämtland Härjedalen och kommunerna bidrar likvärdigt med tid och engagemang i medverkan i olika arbetsprocesser.

LPO, LSG eller LAG:

- Utöver arbetsutskott kan LPO, LSG eller LAG inom hälso- och sjukvårdens kunskapsstyrning utgöra operativa organ kopplat till Ledningsforumet, för att undvika parallella processer samt säkerställa förankring på ledningsnivå. Uppdrag för aktuella gruppering tas i förekommande fall fram i samverkan och beslutats i ledningsforumet.

Lokala samverkansarenor

- I varje kommun/närvårdsområde finns lokala samverkansarenor. Gemensamma uppdrag för lokala samverkansarenor fattas på länsnivå i Ledningsforum.

Hantering av upprättade överenskommelser etc.

- Politiskt forum ansvarar för de överenskommelser och dokument som tidigare hanterats i SVOM och Barnarenan och på samma vis ansvarar ledningsforum för de dokument som ej kräver politisk förankring och som tidigare har hanterats i SamReKo HSI/Fredagsgruppen.
- En bedömning ska göras kring vilka överenskommelser etc. som ska finnas kvar och en plan ska upprättas för hur dessa regelbundet ska följas och revideras.

Fördelar och utmaningar

	Fördelar	Utmaningar	Åtgärd utmaning
Uppdrag	<p>Politiskt forum och ledningsforum ansvarar för samverkan avseende alla åldrar vilket bidrar till ett helhetsperspektiv.</p> <p>Socialtjänst, skola och HSL deltar som likvärdiga och givna parter i en gemensam samverkansstruktur.</p>	<p>Risk att allt inte ryms (tid och kompetens) och alla målgrupper får inte tillräckligt utrymme.</p> <p>Alla deltagare behöver känna sig berörda av de ärenden som är aktuella.</p>	<p>Samverkansledare säkerställer att samtliga målgrupper ges utrymme och fokus.</p> <p>Agenda planeras så att ex skolan deltar vissa tider. Alla tar ansvar för att föra in frågor på agendan för att göra innehållet adekvat.</p>
Mandat	Ledningsfunktioner med mandat att fatta beslut deltar i styrande forum.	Ledningsfunktioner känner sig inte trygga i att fatta beslut pga otillräckliga processer och underlag.	Tydliga mallar och riktlinjer arbetas fram för uppdrag samt vad som ska ingå i beslutsunderlag, presentationer etc
Förankring	AU/beredningsgrupper med bred representation torde bidra till bredare förankring i pågående processer.	Deltagare i AU/beredningsgrupper får inte tillräckligt mandat och förtroende att driva samverkansfrågor framåt.	Tydlig uppdragsbeskrivning för AU/beredningsgrupper arbetas fram. Ett förtroendebaserat ledarskap
Spridning och implementering	Spridning och implementering sker både via ledningsforum, AU/beredningsgrupper och lokala samverkansarenor.	<p>Deltagare tar inte hem frågor för spridning/implementering.</p> <p>Det som bestäms i samverkan efterlevs inte i den egna organisationen.</p>	<p>Protokoll och minnesanteckningar innehåller tydlig information kring vilka frågor som kräver spridning/förankring.</p> <p>Spridning bör även underlättas via offentligt publicerade protokoll från politiskt forum och ledningsforum.</p> <p>Ledningsfunktioner tydliggör vikten av att följa det som bestämts.</p>
Administration/ sekreterare	Två färre forum bör innebära minskad tidsåtgång för administration/sekreterare	Fler ärenden per möte kan ge en ökad administration per möte.	Administration/sekreterare alternerar mellan parterna
Samverkansledare	Utsedda funktioner från parterna som leder och ser till att samverkansprocesser slutförs och följs upp	Funktionerna har breda uppdrag i komplexa organisationer	Samverkanskoordinatorer underlättar samverkan. Via dessa kan frågor som rör barn och ungas hälsa respektive vuxnas hälsa lyftas in i samverkansstrukturen.
Ingång för gemensamma frågor	Respektive organisation vet vilken väg samverkansfrågor ska hanteras och lyftas.	Vissa samverkansfrågor som lyfts andra vägar vilket skapar en otydlighet	Det finns inget hinder för direkt samverkan mellan ex ett område inom RJH och kommunala nätverk för samverkan via KFJH. Grunden bör dock vara att samverkansfrågor initieras via samverkans-koordinatorer och i första hand hanteras i etablerad samverkansstruktur.

7. FÖRSLAG PÅ NÄSTA STEG

1. Fatta inriktningsbeslut gällande inrättande av ny samverkansstruktur (beslut i RSR)
2. Ta fram och besluta om en överenskommelse rörande ny samverkansstruktur, inklusive tid för ikraftträdande, riktning och mål (beslut i RSR).
3. Forma riktlinjer och mallar för ärenden och uppdrag inom ramen för samverkansstrukturen (beslut i nytt ledningsforum)
4. Ta beslut om vilka arbetsutskott/beredningsgrupper som ska etableras och ta fram/besluta om uppdragsbeskrivningar för respektive forum (beslut i nytt ledningsforum).

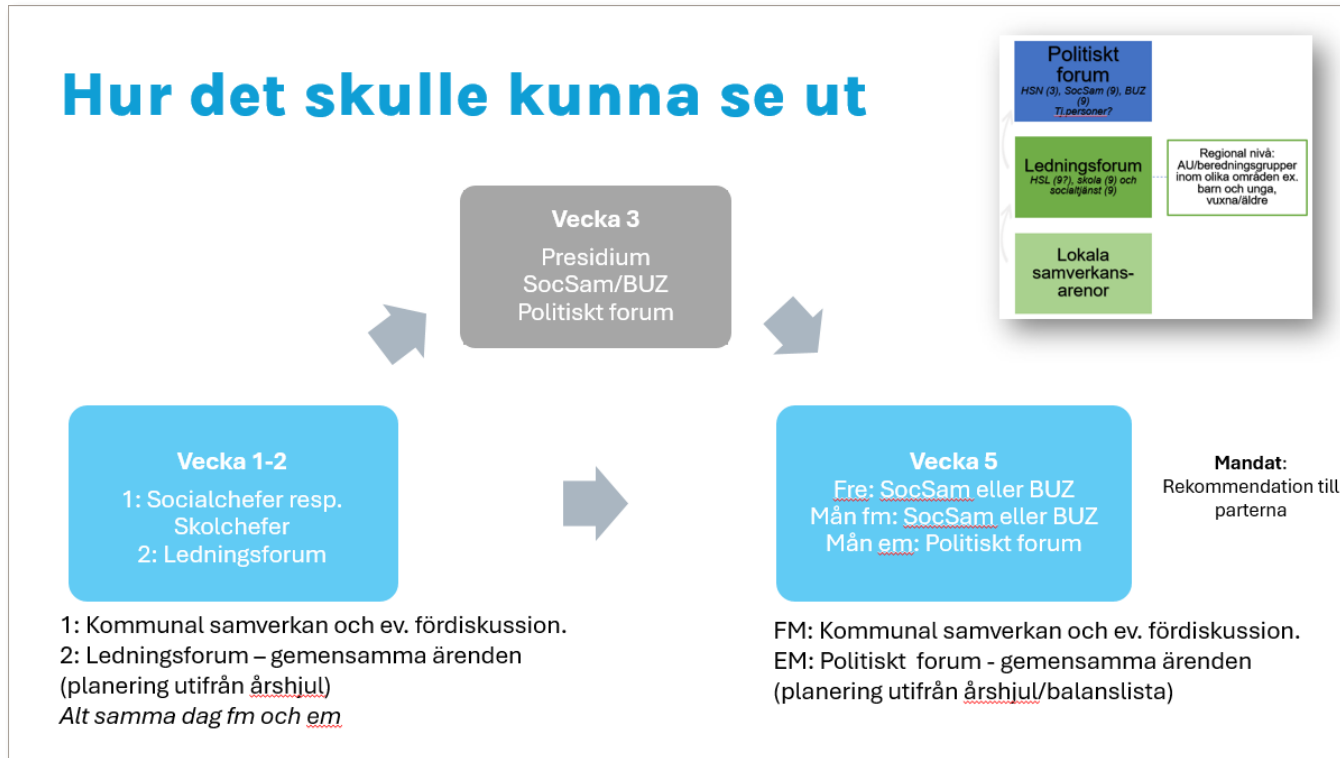
Bilaga 1: Aktuella överenskommelser, avtal etc.

Överenskommelse/avtal	Giltighetstid	Rekommendations- beslutande forum	Beredande forum	Noteringar
Gemensam hälso- och sjukvårdspolitik	2014–2025	RSR		SVOM och Bararenan ska arbeta för att nå mål och aktiviteter i dokumentet.
Gemensam plan primärvårdsnivå – sammanfattning med politiskt prioriterade områden	2024-	SVOM och Barnarenan	SamReKo HSI Fredagsgruppen	Ska följas upp årligen
Länsöverenskommelse Riskbruk, missbruk och beroende 2021–2023	2021–2023 (förlängd tom 31/12 2024)	SVOM och Barnarenan	SamReKo HSI Fredagsgruppen	Går ut 2024-12-31 Ny ök ska implementeras och därefter följas upp årligen
Överenskommelse om samarbete mellan kommunerna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen gällande personer med psykiska funktionsnedsättningar 2021 – 2023	2021–2023 (förlängd tom 31/12 2024)	SVOM	SamReKo HSI Fredagsgruppen	Går ut 2024-12-31 Ny ök ska implementeras och därefter följas upp årligen
Handlingsplan psykisk hälsa	2023	SVOM och Barnarenan	SamReKo HSI Fredagsgruppen	Har gått ut. Uppdrag har lämnats om att återkomma med förslag på omarbetad struktur/dokument.
Handlingsplan suicidprevention	2020–2030	SVOM och Barnarenan	SamReKo HSI Fredagsgruppen	Uppdrag har lämnats om att återkomma med förslag på omarbetad struktur/dokument.
Samverkansavtal mellan Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län gällande hemsjukvård.	2017–2020 (förlängt tom 2024-12-31)	SVOM	Fredagsgruppen	Går ut 2024-12-31 Under revidering, klart vår 2024. Nytt avtal ska implementeras och därefter följas upp.
Avtal om samverkan vid in- och utskrivning från slutenvård	2019 (förlängt t.o.m. 2024-12-31)	SVOM	Fredagsgruppen	Går ut 2024-12-31 Ny ök ska implementeras och därefter följas upp årligen.
Avtal om stöd till kommunala vårdenheter i Jämtlands län vid användning av medicinteknisk utrustning.	2013–2015	SVOM	Fredagsgruppen	Avtalet gäller från 2013-01-01 och t o m 2015-12-31 med möjlighet till uppsägning av avtalet på årsbasis från vardera parten. Uppsägning av avtalet skall ske senast tre månader före varje kalenderårs utgång (31 december). Sker ingen uppsägning inför

				kalenderårets utgång fortsätter avtalet att gälla ytterligare ett kalenderår.
Tandvårdsavtal – uppsökande tandvård		Regionens beställarenhet Kommunernas chefer	Fredagsgruppen	Avtalet behöver revideras? Ska detta beslutas i SVOM
Avtal Barnahus	2020–2021	SVOM	SamReKo HSI	Översyn av avtalet pågår 2024. Nytt avtal ska följas upp årligen.
Avtal Mini Maria	2023	SVOM	SamReKo HSI	Ska följas upp årligen.
Avtal Ungdomsmottagningen	2024	SVOM	SamReKo HSI	Ska följas upp årligen.
Överenskommelse Jämtbus – barn i behov av särskilt stöd	2018 -tills vidare, ska följas upp årligen	Barnarenan	SamReKo HSI	Behov finns av översyn/revidering. Ny ökning ska implementeras och därefter följas upp årligen.
Överenskommelse Placerade barn	2022 - tills vidare, revidering vart tredje år, 2025 etc.	Barnarenan	SamReKo HSI	Lagstadgad. Ska följas upp årligen.
Överenskommelse Hälsoundersökning nyanlända barn	2021, förlängs därefter ett år i taget	Barnarenan	SamReKo HSI	Behov finns av översyn/revidering.
Överenskommelse om länsgemensamma rutiner för mottagande i anpassad skola (särskola)	2022-tills vidare, uppdatering vart tredje år	Barnarenan	SamReKo HSO	Behov finns av översyn/revidering (2023) Ny ökning ska implementeras och därefter följas upp årligen.
Riktlinje Samverkan placerade barn	2018-tills vidare, ska följas upp årligen	Barnarenan	SamReKo HSI	Behov finns av översyn/revidering
Riktlinje Barnhälsoteam	2018-tills vidare, ska följas upp årligen	Barnarenan	SamReKo HSI	Behov finns av översyn/revidering
Riktlinje Anmälningar från skola till socialtjänst och polis	2021-tills vidare, ska följas upp årligen		SamReKo HSI	Behov finns av översyn/revidering
Riktlinje Oro för väntat barn	2023–2026, ska följas upp årligen		SamReKo HSI Fredagsgruppen	Ska följas upp årligen
Länsövergripande riktlinje för familjecentraler i Jämtlands län - för öppen förskola, socialtjänst och hälso- och sjukvård i Jämtlands län	2023-tills vidare	Barnarenan	SamReKo HSI	Ska följas upp framledes.
Gemensam plan primärvårdsnivå – handlingsplan för tjänstepersoner	2024-		Fredagsgruppen SamReKo HSI	Följa upp årligen

Handlingsplan med fokus på dokumenterad överenskommelse, kontinuitet och fasta kontakter	2024		Fredagsgruppen	Följa upp årligen
Riktlinjer för samarbete vid in- och utskrivning av patienter i slutenvården	2024-		Fredagsgruppen	Följa upp årligen
Tillfällig riktlinje för samverkan och fördelning av palliativa insatser mellan Storsjögläntan och länets kommuner	1/6 2022 - tills det finns ett nytt samverkansavtal för hälso- och sjukvård i hemmet.		Fredagsgruppen	Följa upp
MTP-överenskommelsen (medicintekniska produkter)	Tom 2024-12-31	Gemensamma nämnden	Hjälpmiddelsberedningsgruppen	Info FG

Bilaga 2: Samverkan i praktiken, utkast

*Exempel***FM - Socialchefer och skolchefer**

- Separata träffar utifrån det kommunala skol- resp. socialtjänstperspektivet
- Möjlighet att finna konsensus i frågor inför eftermiddagen – en röst i stället för 8

EM Gemensamt ledningsforum**Del 1 HS, socialtjänst och skola**

Denna del hanteras ärenden som berör barn och unga samt alla åldrar.

Informationsärenden

13.00-13.15 Rapport från beredning barn och unga (samordnande funktioner från RJH och KFJH föredrar)

13.15-13.30 Inför politiskt forum – Tema "psykisk hälsa nära 18 års-dagen"

13.30-13.50 Uppföljning och dialog kring "Gemensam för primärvård – en handlingsplan för tjänstepersoner" inklusive strategisk riktning framåt

Beslutsärenden

13.50-13.55 Överenskommelse placerade barn – rekommendation till politiskt forum

13.55-14.00 Ärenden från del 1 till politiskt forum

14.00-14.15 Paus

Del 2 HS och socialtjänst

Denna del hanteras ärenden som berör vuxna.

Informationsärenden

14.15-14.30 Rapport från beredning vuxna (samordnande funktioner från RJH och KFJH föredrar)

Beslutsärenden

14.30-14.45 Överenskommelse psykiska funktionsnedsättningar – rekommendation till politiskt forum

14.45-14.50 Ärenden från del 2 till politiskt forum

14.50-16.00 Övriga frågor

*Exempel***Fre alt. mån FM - SocSam och BUZ**

- Separata träffar BUZ och SocSam utifrån kommunala perspektivet
- Möjlighet att finna konsensus i frågor inför eftermiddagen – en röst i stället för 8

Mån EM Gemensamt politiskt forum**Del 1 HSN, BUN och SocSam**

Denna del hanteras ärenden som berör barn och unga samt alla åldrar.

Informationsärenden

13.00-14.00 Tema "psykisk hälsa nära 18 års-dagen"

14.00-14.30 Uppföljning av "Gemensam för primärvård – en sammanfattning"

Beslutsärenden

14.30-14.45 Överenskommelse placerade barn – rekommendation till RJH och kommunerna

14.45-15.00 Paus

Del 2 HSN och SocSam

Denna del hanteras ärenden som berör vuxna.

Informationsärenden

15.00-15.30 Uppföljning av implementering HSL-avtalet

Beslutsärenden

15.30-15.45 Överenskommelse psykiska funktionsnedsättningar – rekommendation till RJH och kommunerna

15.45-16.00 Övriga frågor